

Decyzja

Prezydium KK

nr 71/20

ws. projektu uchwały Rady Ministrów w sprawie przyjęcia dokumentu
„Strategia na rzecz Osób z Niepełnosprawnościami 2020-2030”

Prezydium Komisji Krajowej NSZZ „Solidarność” wnosi następujące uwagi do projektu uchwały Rady Ministrów w sprawie przyjęcia dokumentu „Strategia na rzecz Osób z Niepełnosprawnościami 2020-2030”. Przedstawiony projekt przewiduje wdrożenie różnych instrumentów wsparcia osób z niepełnosprawnościami, zależnych od stopnia niepełnosprawności.

Przede wszystkim należy zauważyć, że projekt Strategii pomija zaangażowanie w przygotowanie i realizację działań partnerów dialogu społecznego, a przecież opracowywanie polityki wobec osób z niepełnosprawnościami wymaga szczególnej wrażliwości i pogłębionych konsultacji. Komisja Krajowa NSZZ „Solidarność” uważa, że reformy przewidywane przez Strategię powinny być przeprowadzane z rozwagą i świadomością złożoności rozwiązywanych problemów. Przy wszelkich zmianach obecnego systemu wsparcia należy wsłuchiwać się w głos organizacji zrzeszających osoby niepełnosprawne, pracowników i pracodawców.

Większość opisów działań zamieszczonych w Strategii nie wskazuje konkretnych propozycji zmian oraz instrumentów jakie zostaną zastosowane. Uniemożliwia to pełną ocenę projektu.

Należy jednak zwrócić uwagę na następujące kwestie szczegółowe:

1. Autorzy dokumentu posługują się danymi za rok 2018 - nie jest to w pełni uzasadnione, ponieważ dostępne są już dane z 2019 roku. Ponadto okoliczności związane z epidemią powodują, że sytuacja w niektórych obszarach może być już zupełnie inna niż przedstawiona w Strategii, wymagany zatem byłby tu co najmniej odpowiedni komentarz przy braku najnowszych danych.
2. Zgodnie ze Strategią należy podjąć działania zwiększające zatrudnienie osób niepełnosprawnych. W dokumencie silnie zaznaczona jest rola otwartego rynku pracy w tym aspekcie. Nie należy jednak zapominać, że wiele osób niepełnosprawnych jest zatrudnionych na chronionym rynku pracy. W strategii brak jest określonych działań w stosunku do zakładów pracy chronionej, których sytuacja aktualnie na rynku jest bardzo trudna i jest ich coraz mniej. Przypomnieć należy, że nie wszystkie osoby niepełnosprawne znajdą pracę na otwartym rynku pracy. Ponadto wskaźnikiem realizacji zwiększenia zatrudnienia zgodnie z projektem ma być współczynnik aktywności zawodowej osób niepełnosprawnych. W ostatnich 5 latach współczynnik aktywności

zawodowej wzrósł o 3 % jednak wynika to w głównej mierze z demografii. Natomiast liczba pracujących osób niepełnosprawnych pozostaje na zbliżonym poziomie (ok 420 tys. osób) od lat. Wskaźnikiem realizacji w tym przypadku powinna być np. liczba pracujących osób niepełnosprawnych.

3. Według autorów Strategii przygotowana ma być zmiana dotychczasowych świadczeń dla opiekunów osób niepełnosprawnych. Nie wiadomo jednak, czy będzie to oznaczać wykonanie wyroku Trybunału Konstytucyjnego z 2014 r. dotyczącego świadczenia pielęgnacyjnego i przyznania go opiekunom osób, które stały się niepełnosprawne w dorosłym życiu – projekt pomija tę kwestię. Strategia zapowiada natomiast stopniowe usuwanie ograniczeń w aktywności zawodowej opiekunów, co jest pozytywnym krokiem, i o co od lat postuluje NSZZ „Solidarność”.
4. W projekcie znalazła się zapowiedź nowej ustawy o wyrównywaniu szans osób z niepełnosprawnościami, która miałaby zawierać regulacje, których nie ma w innych aktach prawnych (nie wiadomo jednak o jakie kwestie chodzi). Co więcej, z czasem miałaby ona zastąpić obowiązującą obecnie ustawę z 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej osób niepełnosprawnych. Projekt Strategii nie wskazuje jednak jakich mechanizmów w polskim porządku prawnym aktualnie brakuje lub jakie mechanizmy w dotychczasowej ustawie są nieadekwatne.
5. Projekt przewiduje stworzenie zintegrowanego, jednolitego systemu orzekania o niepełnosprawności dla celów rentowych, pozarentowych i edukacyjnych. Reformą systemu orzecznictwa zajmował się już zespół prof. Gertrudy Uścińskiej powołany przez premier Beatę Szydło, ale do dziś efekty jego prac są nieznane. Strategia nie odnosi się do prac zespołu, nie wiadomo zatem czy w ogóle istnieją efekty prac zespołu prof. Uścińskiej, a jeżeli są, czy będą wykorzystane i w jakim kierunku podąży zmiana systemu orzekania. Zmiana systemu orzekania jest bardzo delikatną kwestią. Należy pamiętać, że ciągle zapowiedzi zmiany orzecznictwa powodują zamieszanie oraz niepewność osób niepełnosprawnych, co do ich praw nabytych.
6. W Strategii przewidziane jest przeprowadzenie analizy pod kątem nałożenia obowiązku zatrudniania osób niepełnosprawnych na przedsiębiorstwa liczące co najmniej 10 pracowników. Obecnie pracodawcy, którzy mają minimum 25 pracowników w przeliczeniu na pełne etaty i nie osiągają 6% wskaźnika zatrudnienia osób z dysfunkcjami, muszą dokonywać wpłat na rzecz Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych (PFRON). Jeśli dla małych firm

również zostanie wyznaczony taki wskaźnik będą musiały płacić kary na fundusz w razie jego niespełnienia. Taka zmiana spowoduje wyższe wpływy do budżetu PFRON, co jest pożądane, jednak w dobie spowolnienia gospodarki po pandemii zmiana taka musi być szeroko skonsultowana i przeanalizowana z przedstawicielami przedsiębiorców i strony pracowniczej.

Gdańsk, 8 czerwca 2020 r.

Prezydium KK

NSZZ „Solidarność”

SEKRETARZ
SKR NSZZ „Solidarność”
Ewa Zyđorek